

Balogh Márton

HON

Szótáram frissítése

(1) Azt álmodtam, hogy meglátogattak a szüleim itt, ahol lakom, Tokióban. Utaztunk a Jamanote körvasúton, afféle 6-os villamoson a város belső kerületeiben, amikor egyszer csak apám azt mondta, hogy ő most *hon*-t akar nézi (ez könyvet jelent japánul), és el is indult egy könyvesboltba.

Ébredéskor csodálkoztam, hogy egy szó – egyetlenegy – japánul hangzott el. Lejegyzés közben vettem észre, hogy a *hon* hangsor magyarázatra is értelmes. Íme, álruhában tűnt fel, s így a tudatalattim mindkét nyelvbéli jelentésével képes volt élni. Szüleim a tokiói városnézést félbeszakítva a honra hívták fel a figyelmemet.

(2) *hon* fn. *irod.* 1. Haza, szülőföld. / *rég* Otthon. 2. *Vminek a ~a:* vminek a hazája. *A boldogság ~a.* [– *honn* 'otthon']

(3) Képzeletben is sokat utazgattam akkoriban, mert be akartam mutatni írásban a hévonalat, amely mellett lakom. Az Inokasira-vonal 17 megállójáról, a hozzájuk tartozó 17 városrészről egyenként valamilyen emléket jegyeztem le. Feltűnt, hogy éppen a saját negyedemben leginkább csak az állomás peronjáról ejtek szót: állok fenn a vágány mellett a vonatra várva, fülelve-szemlélődve.

Miért a peron? Miért nem a templomok vagy a park? Miért nem a strand, kedves utcáim, fáim, éttermeim és boltosaim, a városnegyed jellegzetes figurái? Vajon miért tetszik nekem annyira ez a vasúti töltés? Biztos, hogy nem csak a hortenziák miatt, melyek júniusban dúsan belepik. Nem csak a tip-top állomásépület és a kis tér miatt, ahonnan útra szoktam indulni, kalandra fel, s ahová olyan megnyugtató hazaérkezni. Nem csak a vonatkocsik tisztasága és csinosasága vonz, s hogy jó odafönn várni a szabad peronon, lenézni az üzletekre, bámulni a tágas eget, a felhőket, az esti holdat, míg fölcseng a sorompó ismerős hangja.

Végre eszembe jutott: nagyapám vasutas volt. A falusi állomás is ilyen magas töltésen állt, és nagyszüleim kertje ugyanilyen irányba

esett a sínektől, mint amerre most lakom. Így vártam vonatra gyerekként, néztem le a rétre, a kertre, játszóhelyeinkre.

A régi mintázatra rávetült ez a mostani. Józsára – Tókjó. A negyed, ahol lakom, immár bennem van, nem kívülem. Ma már számomra nincs is külön Japán, s a kérdést, Na, és hogy tetszik Japán? – ma így hallom:

Na, és hogy tetszik az élet?

(4) Később ráébredtem egy másik magyarázatra is. A peront jelentő japán szó: *hómu*. De ugyanígy ejtik és írják az angolból átvett home (otthon) szót is. Idomult a japán nyelvhez, önállóan is használják, és számos összetételben meghonosodott.

Hon és peron. A két jövevényszó alakra azonos, csak a szövegösszefüggés különbözteti meg őket. Tudatom mélyén csöndben egybeötvöződtek, talán már évekkel ezelőtt.

(5) A könyv írásjele, ez az ősi kínai piktogram (fa, gyökerestől), a japán nyelvben több értelmű. Jelentheti valaminek a forrását, eredetét. Így szerepel a Japán országnévben is, a Nap írásjele után. Így lesz ez a Kínától keletre eső szigetcsoporthoz *Nyi-hon* (*Nippon*nak is ejtik), az a hely, ahonnan a Nap ered, vagyis *a Nap hona*. E hangsornak tehát keleti hazámban is van a miénkéhez hasonló jelentése.

(6) Az én honomról már nem lehet római betűs szövegben mindent elmondani, rajzolni kell az írásjeleket. A negyed neve, ahol lakom – Nyisi-Ei-Fuku. Nyisi: nyugat; Ei: örök; Fuku: áldás, boldogság, szerencse. Nyugat-Örökáldás. Lehetne akár *a boldogság ~a* – vagy lehet önkéntes száműzetésem vidéke. Egy biztos, ez is olyan város, ahol *nyelvében él a homeless*.

Szülföldemtől távol, gondolatban közel, otthonom: a nyelv, amit magammal hoztam. Szűkebb lett annyival, amit már elveszítettem belőle, ám gazdagodott is attól, hogy más páratartalmú levegő járja, másfajta fény süt rá. Tágasabb lett mindazzal, ami a tengerentúli évek élményeiből hozzáépült. Nyárikonyha, nyúlketrec.

(7) Szótáram élő, lélegző, naponta megkopó és frissülő. Én és te – értjük egymást, holott talán egyetlen szavam sem maradéktalanul azonos a te szótárad megfelelő szavával. Honvágyam nem azonos a te honvágyaddal. Az én ~om nem azonos a te ~oddal. Az agyam és

a szívem szervesen hozzánövesztett olyan jelentéseket is, melyek csupán otthoni fülemmel nem lennének érzékelhetőek.

Mi célra vagyunk a világon? Hogy otthon legyünk benne. Állók egy nyitott peronon, várom a vonatomat. Lenn, a sorompó túloldalán egy új könyvesbolt. Rajta a tábla, egyetlen piros írásjel: hon.

(Vigilia, 2004/5.)

BALOGH MÁRTON 1952-BEN SZÜLETETT DEBRECENBEN. PRÓZÁT ÍR, MŰFORDÍTÁSSAL FOGLALKOZIK, ILLETVE KÉPZŐMŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGET FOLYTAT.